

הלכות עדות פרק יח

א. מי שהעיד בשקר, ונודע בעדים שהעיד בשקר זה הוא הנקרא עד זומם. ומצות עשה לעשות לו, כמו שרצה לעשות בעדותו: אם בעברה שחיבין עליה סקלה העידו והוזמו, נסקלין כלן; ואם שרפה, נשרפין; וכן שאר המיתות.

ב. ואם העידו במלקות לוקה כל אחד מהן, כשאר מחיבי מלקות: אומדין פוחו, ומפין אותו. ואם העידו עליו לחיבו ממון משלשין הממון ביניהן לפי מנין העדים, כל אחד ואחד חלק המגיע לו; ואינן לוקין במקום תשלומין.

ג. במה דברים אמורים, בעדים שהוזמו. אבל שתי פתי עדים המכחישות זו את זו, אין כאן עדות; ואין עונשין את אחת מהן, לפי שאין אנו יודעים מי היא הפת השקרנית.

ד. ומה בין הכחשה להזמה: ההכחשה בעדות עצמה זאת אומרת הנה הדבר הזה, וזאת אומרת לא הנה, או יבוא מכלל דבריה, שלא הנה. וההזמה בעדים עצמן; ואלו העדים שהזימום אינן יודעים אם נהיה הדבר, או לא נהיה.

ה. פיצד: עדים שבאו ואמרו, ראינו זה שהרג את זה, או לזה מזה, ביום פלוני במקום פלוני, ואחר שהעידו ונבדקו, באו שנים עדים אחרים ואמרו, ביום זה ובמקום זה היינו עמכם ועם אלו כל היום, ולא היו דברים מעולם, לא זה הרג את זה, ולא זה הלוח את זה הרי זו הכחשה.

ו. וכן אם אמרו להם, היאך אתם מעידים כן, וזה ההורג או הנהרג או הלוח או המלוח, הנה עמנו ביום זה במדינה אחרת הרי זו עדות מכחשת: שזה כמי שאמר לא הרג זה את זה, ולא זה הלוח זה שהרי עמנו הנה, ולא נהיה דבר זה. וכן כל פיוצא בדברים אלו.

ז. אבל אם אמרו להם, אנו אין אנו יודעים אם זה הרג זה ביום זה בירושלים, כמו שאתם אומרים, או לא הרגו, ואנו מעידים, שאתם עצמכם הייתם עמנו ביום זה בבבל הרי אלו זוממין, ונהרגין או משלמין: הואיל והעדים שהזימו אותם לא השגיחו על עצמה של עדות כלל, אם היא אמת או שקר. וזה שהאמינה תורה עדים האחרונים על העדים הראשונים, גזרת הכתוב היא.

ח. אפלו היו העדים הראשונים מאה, ובאו שנים והזימום ואמרו להם, אנו מעידים שאתם המאה, כלכם עמנו הייתם במקום פלוני הרי אלו נענשין על פיהם: שהשנים כמאה, ומאה כשנים. וכן בשתי פתי עדים המכחישות זו את זו אין הולכין אחר הרב, אלא דוחין את שתייהן.

ט. עדים זוממין, אינן צריכין התראה. ועדים שהכחשו, ולבסוף הוזמו הרי אלו נהרגין, או לוקין, או משלמין: מפני שההכחשה תחלת הזמה היא, אלא שעדין לא נגמרה.

י. אין מזימין את העדים, אלא בפניהם; ומכחישין את העדים, שלא בפניהם. ועדים שהוזמו שלא בפניהם, הרי הכחשו; לפיכך אם מתו העדים שהזימום קדם שיזימו אותם בפניהם אין כאן עדות, שהרי הכחישו זו את זו.

יא. עדי נפשות שהכחשו ולא הוזמו אפלו בא הנהרג ברגליו, אינן לוקין: מפני שהוא לא שנתן לאזהרת מיתת בית דין, ואין לוקין עליו. אבל בית דין מכין אותן מפת מרדות, כפי מה שיראו.

יב. עדים זוממין צריכין הכרזה. והיאך היא ההכרזה שלהן: כותבין ושולחין לכל עיר ועיר, פלוני ופלוני העידו בכך וכך והוזמו; והרגנום, או לקו בפנינו, או ענשנו אותם כך וכך דינרין: שנאמר "והנשארים, ישמעו ויראו" (דברים יט, כ).

יג. חיוב העדים הזוממין לשלם במקום שחייבין לשלם קנס הוא, ולפיכך אין משלמין על פי עצמן. כיצד: הרי שהעידו, ונחקרה עדותן בבית דין, ואחר כך אמרו שניהם עדות שקר העדנו, ואין לזה אצל זה כלום, או שאמרו העדנו על זה בכך וכך, והוזמנו אין משלמין על פיהם.

יד. אבל אם אמרו העדנו על זה, והוזמנו בבית דינו שלפלוני, ונתחייבנו לתן לו כך וכך הרי אלו משלמין, שזו הודאה בממון שנגמר דינם לתן אותו. ואם אמר האחד כך, משלם חלקו.